

Technische proeven water Departement Omgeving / VITO

INHOUD

0. BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN T.O.V. VORIGE VERSIE	2
0.1 Aanpak technische proeven voor monsternemingen en metingen ter plaatse	2
0.2 Kostprijs	2
1. DOELSTELLING	2
2. IDENTIFICATIEGEGEVENS	3
2.1 Opdrachtgever	3
2.2 Opdrachtuitvoerders	3
2.3 Coördinatie (organisator technische proeven)	3
3. AANPAK VAN DE TECHNISCHE PROEVEN	4
3.1 Inhoud en kostenbijdrage per parameterpakket	4
3.2 Frequentie van de technische proeven	7
3.3 Methode	8
3.4 Aankondiging, rapportering en opvolging van de technische proeven	8
3.4.1 Gemeenschappelijke technische proeven	8
3.4.2 Technische proeven op individuele basis	9
3.5 Administratieve aspecten en facturatie	10

Technische proeven water Departement Omgeving / VITO

0. BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN T.O.V. VORIGE VERSIE

0.1 Aanpak technische proeven voor monsternemingen en metingen ter plaatse

De herziene aanpak van de technische proeven water, die inhoudt dat VITO jaarlijks voor bepaalde monsternemingen, deeldomeinen en de relevante metingen ter plaatse een gemeenschappelijke technische proef organiseert, wordt verdergezet en uitgebreid.

In 2026 zullen hierbij de ogenblikkelijke staalname via een schepstaal (pakketten W.1.2.1 en W.1.2.2) en het onderdeel 'debietsmeting' van tijds- of debietsgebonden staalname (pakket W.1.3) aan bod komen, evenals de metingen ter plaatse van temperatuur, zuurtegraad, elektrische geleidbaarheid en afmeting zwevende stoffen.

Bij nieuwe aanvragen tot erkenning of uitbreiding van de erkenning zal zo nodig teruggevallen worden op de vroegere, individuele, aanpak.

0.2 Kostprijs

Als gevolg van gestegen kosten zijn wij genoodzaakt om de kosten(bijdragen) voor de laboratoria licht te verhogen.

1. DOELSTELLING

Een uniforme kwaliteitscontrole uitvoeren van de kandidaat-erkende en erkende laboratoria in de discipline water.

Overeenkomstig artikel 25, eerste lid, 2°, van het [VLAREL](#) moet een labo om een erkenning voor een pakket te kunnen bekomen, beschikken over een gunstige beoordeling van VITO, gegeven op basis van de evaluatie van een ringtest of technische proef.

Overeenkomstig artikel 34, §1, van het VLAREL moet het nemen van monsters en het uitvoeren van metingen, beproevingen en analyses waarvoor een laboratorium erkend is op een kwalitatief goede wijze verlopen. Een van de verplichtingen van een erkend laboratorium is de deelname aan de controle op de kwaliteit van de monsternemingen, beproevingen, metingen en analyses waarvoor het laboratorium erkend is, georganiseerd door het Departement Omgeving (artikel 44 VLAREL). Het Departement Omgeving laat zich voor die controle bijstaan door de VITO.

Deze controle gebeurt voor het merendeel van de pakketten door middel van de ORKA & BACIL ringtesten, georganiseerd door de VITO in opdracht van het Departement Omgeving. Voor monsternemingen (incl. metingen ter plaatse) en voor analyses waarvoor (nog) geen ringtest kan aangeboden worden, bv. om technische redenen of wegens onvoldoende deelnemers, wordt een controle door middel van een technische proef voorzien.

De technische proeven die in dit kader voorzien zijn, dienen in eerste instantie beschouwd te worden als een instrument dat de laboratoria toelaat om de kwaliteit van de uitgevoerde monsternemingen, beproevingen, metingen en analyses op te volgen en aan te tonen. Hierdoor

Technische proeven water Departement Omgeving / VITO

kunnen eventuele afwijkingen opgespoord worden en kunnen er aldus corrigerende maatregelen getroffen worden.

Het signaleren van algemene analytische problemen bij de erkende laboratoria.

Verder kunnen de resultaten ook aangewend worden om algemene methodologische problemen bij de erkende laboratoria te signaleren. Desgevallend zal het referentielaboratorium de problematiek nader onderzoeken en, eventueel via de werkgroepen met de erkende laboratoria, streven naar het optimaliseren van de bestaande en/of het ontwikkelen van nieuwe methoden.

2. IDENTIFICATIEGEGEVENS

2.1 Opdrachtgever

Vlaamse overheid
Departement Omgeving
Havenlaan 88
1000 Brussel, België

Contactpersonen:

Griet Schockaert
+32 (0)2 553 27 64
erkenningen.omgeving@vlaanderen.be

Sarah Decoux
+32 (0)494 57 97 44
sarah.decoux@vlaanderen.be

2.2 Opdrachtuitvoerders

Laboratoria die erkend zijn of wensen te worden als laboratorium in de discipline water volgens het besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010 tot vaststelling van het Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu (VLAREL).

2.3 Coördinatie (organisator technische proeven)

VITO
Team VESPA
Boeretang 200
2400 Mol

Contactpersonen:

Rudy Van Cleuvenbergen
+32 (0)14 33 59 20
ringtest@vito.be

Tom Vleminckx
+32 (0)14 33 59 29
ringtest@vito.be

Technische proeven water Departement Omgeving / VITO

3. AANPAK VAN DE TECHNISCHE PROEVEN

3.1 Inhoud en kostenbijdrage per parameterpakket

In opdracht van het Departement Omgeving wordt voor de parameterpakketten waarvoor geen ringtest geprogrammeerd wordt, door VITO periodiek een technische proef voorzien. Volgens hoofdstuk 2 van bijlage 10 van het VLAREL kan deze technische proef bestaan uit een of meer van de volgende mogelijkheden:

- het door VITO bijwonen van een typische monsterneming, waarbij aan het laboratorium gevraagd kan worden om specifieke aspecten van de uitvoering toe te lichten of te demonstreren;
- het deelnemen aan een door VITO georganiseerde meting;
- het door VITO bijwonen van een typische meting, waarbij aan het laboratorium gevraagd kan worden om specifieke aspecten van de uitvoering toe te lichten of te demonstreren;
- een documentaire controle door VITO van de inhoud van de rapporten;
- een controle door VITO van de gehanteerde berekenings- en rapportagewijze;
- het uitvoeren van een meting op een door VITO aangeboden proefobject;
- een documentaire controle door VITO van het validatiedossier en de berekende meetonzekerheid, opgesteld door het laboratorium;
- het deelnemen aan een multiplechoice-examen, georganiseerd door VITO.

Uit de volgende tabel kan afgeleid worden voor welke parameterpakketten een technische proef voorzien wordt en welke kostenbijdrage of kosten hiervoor van toepassing zijn.

Pakket (VLAREL)	Parameter(s)	Kostenbijdrage voor erkende laboratoria (EUR, excl. BTW)		Kosten voor overige laboratoria * (EUR, excl. BTW)		
W.1.1.1	Ogenblikkelijke staalname (aan kraan) – voor chemische analyses	159	239 **	318	478 **	
W.1.1.2	Ogenblikkelijke staalname (aan kraan) – voor bacteriologische analyses	159		318		
W.1.2.1	Ogenblikkelijke staalname (schepstaal) – voor chemische analyses	141	212 ***	282	424 ***	
W.1.2.2	Ogenblikkelijke staalname (schepstaal) – voor bacteriologische analyses	141		282		
W.1.3	Tijds- en/of debietsgebonden staalname	- onderdeel debietsmeting	138	371	276	742
		- onderdeel staalname	233		466	
W.1.4.1	Staalname van water uit peilbuizen – met ondiepe (<30 m) waterstand	318		636		
W.1.4.2	Staalname van water uit peilbuizen – met diepe (≥ 30 m) waterstand	159		318		

Technische proeven water Departement Omgeving / VITO

Pakket (VLAREL)	Parameter(s)	Kostenbijdrage voor erkende laboratoria (EUR, excl. BTW)	Kosten voor overige laboratoria * (EUR, excl. BTW)
W.1.5.1	Meting ter plaatse van temperatuur	69	138
W.1.5.2	Meting ter plaatse van zuurtegraad	69	138
W.1.5.3	Meting ter plaatse van elektrische geleidbaarheid	69	138
W.1.6	Meting ter plaatse van opgeloste zuurstof	69	138
W.1.7	Meting ter plaatse van vrije chloor en gebonden chloor	138	276
W.1.8	Afmeting zwevende stoffen	69	138
W.2.1	Kleur, troebelingsgraad en kwalitatieve bepaling van reuk en smaak	207	414
W.2.2	Kwantitatieve bepaling van reuk en smaak	138	276
W.3.8	Saturatie-index	69	138
W.4.2.9	Tin inclusief tindioxide	69	138
W.4.2.10	Titanium incl. titaniumdioxide	69	138
W.4.2.12	Aluminium incl. dialuminiumtrioxide	69	138
W.4.2.13	Cerium incl. ceriumdioxide	69	138
W.5.10	Opgelost sulfide en in zuur milieu oplosbaar sulfide	138	276
W.5.19	Kleur van afvalwater	138	276
W.5.21	Perchloraat	138	276
W.6.3	Purgeerbare organische halogeenverbindingen (POX)	138	276
W.7.7	Polychloordibenzodioxines en polychloordibenzofuranen	207	414
W.7.8	Gebromeerde brandvertragers	207	414

Technische proeven water Departement Omgeving / VITO

Pakket (VLAREL)	Parameter(s)	Kostenbijdrage voor erkende laboratoria (EUR, excl. BTW)	Kosten voor overige laboratoria * (EUR, excl. BTW)
W.7.10	Organotinverbindingen	207	414
W.7.12	Organofosforpesticiden	207	414
W.7.16	Glyfosaat en AMPA	138	276
W.7.20	Ftalaten	207	414
W.7.21	Gehalogeneerde azijnzuren	207	414
W.7.22	Microcystine-LR	138	276
W.7.23	17-bèta-estradiol	138	276
W.8.7	Somatische colifagen	207	414
W.9.2.1	Acute toxiciteit voor watervlooien	175	350
W.9.2.2.1	Acute toxiciteit voor vissen – test met regenboogforel <i>Oncorhynchus mykiss</i>	175	350
W.9.2.2.2	Acute toxiciteit voor vissen – test met embryo's van zebravis <i>Danio rerio</i>	175	350
W.9.2.3	Groei-inhibitie voor eencellige algen	175	350
W.9.2.4	Inhibitie van de bioluminescentie in <i>Vibrio fischeri</i>	175	350
W.9.2.5	Elimineerbaarheid via de Zahn-Wellens-test	175	350
W.10.1	Chlorofyl A	207	414
W.10.2	Kwalitatieve karakterisatie van minerale olie met GC-MS	207	414
W.10.3.1	Kationische oppervlakteactieve stoffen	207	414
W.10.3.3	Niet-ionogene oppervlakteactieve stoffen	207	414
+ vaste kost per labo voor organisatie technische proeven water, onafhankelijk van aantal parameterpakketten****		249	498

Technische proeven water Departement Omgeving / VITO

- * Bij een eerste deelname voor een pakket, om de erkenning te behalen, is de technische proef gratis.
- ** Indien een laboratorium zowel voor de pakketten W.1.1.1 als W.1.1.2 erkend is of wenst te worden, bedragen de kostenbijdrage voor erkende laboratoria en de kosten voor overige deelnemers resp. 239 en 478 EUR excl. BTW voor beide pakketten samen.
- *** Indien een laboratorium zowel voor de pakketten W.1.2.1 als W.1.2.2 erkend is of wenst te worden, bedragen de kostenbijdrage voor erkende laboratoria en de kosten voor overige deelnemers resp. 212 en 424 EUR excl. BTW voor beide pakketten samen.
- **** Laboratoria die deelnemen aan de ORKA & BACIL ringtesten water dienen voor de organisatie van de technische proeven water geen vaste kost te betalen.

Eventuele wijzigingen aan het programma van de technische proeven zullen steeds voorafgaand aan de technische proef meegedeeld worden aan de laboratoria.

Artikel 44 van het VLAREL voorziet dat de kosten voor de organisatie van de technische proeven bij een controle van erkende laboratoria voor de helft gedragen worden door de erkende laboratoria en voor de helft door de Vlaamse overheid. De kostenbijdrage in de kolom 'kostenbijdrage voor erkende laboratoria' in bovenstaande tabel geldt voor alle laboratoria die voor de betreffende monsternemingen, beproevingen, metingen of analyses erkend zijn en erkend wensen te blijven.

Voor laboratoria die erkend willen worden in de discipline water of die een uitbreiding van hun huidige erkenning in de discipline water wensen, is de technische proef voor de betreffende pakketten gratis, op voorwaarde dat ze nog niet eerder gratis deelgenomen hebben voor de betreffende pakketten en dat ze hun intentie tot het behalen van de erkenning voor de betreffende pakketten voorafgaand aan de deelname aan de technische proef melden aan VITO (audit@vito.be).

In alle andere gevallen zijn de kosten aangegeven in de kolom 'kosten voor overige laboratoria' in bovenstaande tabel van toepassing.

3.2 Frequentie van de technische proeven

Elk jaar wordt één gemeenschappelijke technische proef voor monsternemingen en metingen ter plaatse georganiseerd; hierbij komen afwisselend de staalname aan een kraan (pakketten W.1.1.1 en/of W.1.1.2), via een schepmonster (pakket W.1.2.1 en/of W.1.2.2), via tijds- of debietsgebonden staalname (W1.3 of onderde(e))l(en) van dit pakket) en uit peilbuizen met ondiepe (< 30 m) waterstand (pakket W.1.4.1) aan bod, voor één of meerdere deeldomeinen (aw, ow, gw, dw) en telkens met de relevante metingen ter plaatse.

Voor de overige pakketten (of onderdelen ervan) waarvoor het laboratorium erkend is maar waarvoor geen gemeenschappelijke technische proef of ringtest voorzien is, wordt een technische proef op individuele basis voorzien. In overleg met het Departement Omgeving wordt ernaar gestreefd dat elk laboratorium gemiddeld om de drie jaar aan deze technische proeven dient deel te nemen. In de mate van het mogelijke zullen deze gelijktijdig doorgaan met de aangekondigde toezichtsaudits. In de praktijk zal bij de technische proeven op individuele basis dus elk jaar ca. een derde van de erkende laboratoria aan bod komen, de overige erkende laboratoria in de daaropvolgende jaren.

Technische proeven water Departement Omgeving / VITO

De kostenbijdrage of kosten voor de technische proeven zullen enkel in rekening gebracht worden in de jaren waarin effectief een gezamenlijke technische proef of individuele technische proeven voorzien werden voor het betrokken laboratorium.

3.3 Methode

Een erkend laboratorium moet voldoen aan de algemene en bijzondere gebruikseisen van het VLAREL bij de uitvoering van de technische proef.

Zo moeten de monsternemingen, beproevingen, metingen en analyses uitgevoerd worden volgens de methoden, vastgelegd in het Compendium voor de monsterneming, meting en analyse van water (WAC). De methoden kunnen geraadpleegd worden op de website <https://emis.vito.be/nl/erkende-laboratoria/water/compendium-wac>. Het WAC wordt jaarlijks geactualiseerd. De erkende laboratoria worden door het Departement Omgeving op de hoogte gehouden van de inwerkingtredingsdatum van het nieuwe WAC.

Vrijwillige deelnemers zijn niet verplicht de WAC-methoden toe te passen.

Indien voor een welbepaalde parameter geen methode in het WAC voorhanden is, wordt verwezen naar de methoden en de volgorde zoals ze in artikel 45, §2, van het VLAREL zijn opgesomd.

Een erkend laboratorium moet ook de norm EN ISO/IEC 17025 toepassen.

3.4 Aankondiging, rapportering en opvolging van de technische proeven

3.4.1 Gemeenschappelijke technische proeven

Voor dit jaar zijn er volgende gemeenschappelijke technische proeven voorzien:

Distributie (Robin)	Pakket (VLAREL)	Beschrijving	Deeldomein	Timing
D1 (TP OMG) 2026	W.1.2.1	Ogenblikkelijke staalname (schepstaal) – voor chemische analyses	Afvalwater	Q3 2026
	W.1.2.2	Ogenblikkelijke staalname (schepstaal) – voor bacteriologische analyses		
	W.1.3	Tijds- en/of debietsgebonden staalname – onderdeel debietsmeting		
	W.1.5.1	Meting ter plaatse van temperatuur		
	W.1.5.2	Meting ter plaatse van zuurtegraad		
	W.1.5.3	Meting ter plaatse van elektrische geleidbaarheid		
	W.1.8	Afmeting zwevende stoffen		

Technische proeven water Departement Omgeving / VITO

Uiterlijk een maand vóór de datum van een gemeenschappelijke technische proef zullen de laboratoria die erkend zijn voor de betreffende monsterneming(en) op de hoogte gebracht worden van de technische proef. Deze kennisgeving zal, naast de datum en plaats van de technische proef, algemene informatie bevatten over de uit te voeren monsterneming(en) en metingen ter plaatse. Ook aspecten zoals de keuze van de monsternemer, rapportering door de laboratoria en beoordeling van de technische proef komen hierin aan bod.

Ten laatste een week vóór de datum volgen dan via de webapplicatie Robin bijkomende richtlijnen, met onder meer het uurschema voor de verschillende laboratoria, de specifieke monsternamingsopdracht (te voorziene recipiënten), praktische aandachtspunten, Er zal tevens gevraagd worden om de naam en contactgegevens van de monsternemer vooraf door te geven.

De beoordeling van de technische proef zal gebeuren overeenkomstig VLAREL bijlage 10, eventueel aangevuld met specifieke criteria die voorafgaand aan de uitvoering van de technische proef werden meegedeeld.

Na de technische proef zal VITO via Robin een verslag bezorgen aan het deelnemend laboratorium met daarin:

- de (non-)conformiteit(en) van de uitvoering van de monsternemingen en metingen ter plaatse ten opzichte van de betreffende WAC-methoden, volgens de evaluatie ter plaatse door de auditor(s) van VITO;
- de evaluatie van de resultaten van de metingen ter plaatse; deze zal gelijkaardig worden uitgevoerd als bij de ORKA&BACIL ringtesten (statistische verwerking van de resultaten via Algoritme A en berekening van z-scores; voor meer details zie infobundel 'Ringtesten water Departement Omgeving / VITO - ORKA & BACIL').

Een laboratorium waarbij tekortkomingen werden vastgesteld tijdens het bijwonen van de technische proef of waarvan een of meer resultaten van de metingen ter plaatse als 'slecht' ($|z| > 3$) of 'twijfelachtig' ($|z| > 2$) beoordeeld werden, kan alsnog slagen voor de technische proef als het aantoonbaar is dat de oorzaak van het onvoldoende presteren weggewerkt werd. Hiertoe dient het laboratorium een plan van aanpak met corrigerende maatregelen, de termijnen van uitvoering en het bewijs dat de corrigerende maatregelen uitgevoerd en doeltreffend zijn, voor te leggen aan VITO en het Departement Omgeving binnen de in het verslag opgelegde termijn. Dit plan van aanpak zal vervolgens geëvalueerd worden.

3.4.2 Technische proeven op individuele basis

Bij het inplannen van de aangekondigde toezichtsaudits in opdracht van het Departement Omgeving zal VITO nagaan welke technische proeven vereist zijn op basis van de erkenning van het betrokken laboratorium (en desgevallend de gemelde intentie tot het behalen van de erkenning). VITO zal in de mail waarin de datum(s) en praktische modaliteiten van de aangekondigde toezichtsaudit worden meegedeeld, de pakketten waarvoor het erkende laboratorium aan een technische proef moet deelnemen, expliciet vermelden.

Indien voor een technische proef specifieke voorbereidende acties verwacht worden van het laboratorium (bv. het stand-by zijn van een apparaat voor de analyse van een proefobject, het

Technische proeven water Departement Omgeving / VITO

vooraf zoeken van een geschikte bemonsteringslocatie in de nabijheid van het laboratorium, ...) zal VITO deze uiterlijk een week voor het bezoek doorgeven.

De beoordeling van de technische proeven zal gebeuren overeenkomstig hoofdstuk 2 van bijlage 10 van het VLAREL. Specifieke criteria waaraan voldaan moet worden, zullen desgevallend voorafgaand aan de uitvoering van de technische proef aan het laboratorium meegedeeld worden.

VITO zal een verslag opmaken van de technische proeven. Al naargelang de aard van de technische proef bevat dit:

- de bevindingen en eventueel vastgestelde tekortkomingen;
- het al dan niet voldoen van de bij de technische proef bekomen resultaten aan de specifieke criteria.

In het eerste geval kan een laboratorium waarbij tekortkomingen werden vastgesteld alsnog slagen voor de technische proef als de in het verslag opgenomen tekortkomingen werden weggewerkt. De nodige evidentie daarvoor dient binnen de opgelegde termijn bezorgd te worden aan VITO en aan het Departement Omgeving en zal vervolgens geëvalueerd worden.

3.5 Administratieve aspecten en facturatie

Voor de administratieve opvolging en facturatie van de technische proeven zal gebruik gemaakt worden van de webapplicatie 'Robin'. De facturatie van de kostenbijdrage of de kosten voor de technische proeven water zal rond het einde van het kalenderjaar gebeuren.

In het laatste kwartaal van elk kalenderjaar zullen in 'Robin' de pakketten worden aangeduid waarvoor technische proeven zijn doorgedaan (of nog vóór het jaareinde gepland zijn) in het kader van de erkenning als laboratorium in de discipline water. Vervolgens zal VITO de laboratoria hierover informeren. In 'Robin' kan het laboratorium dan de totale kostenbijdrage of de totale kosten van de technische proeven water terugvinden. Op basis hiervan kan het laboratorium een bestelbon of andere referentie aan VITO bezorgen, waarnaar gerefereerd zal worden op de factuur. In 'Robin' zal een aparte distributie 'facturatie 2026' voorzien worden; we verzoeken de laboratoria om hier de bestelbonnen e.d. voor ringtesten en technische proeven te uploaden.

Indien u problemen heeft met het gebruik van de webapplicatie 'Robin', gelieve dan contact op te nemen met Toon De Ceuster (+32 (0)14 33 59 05, ringtest@vito.be).